

anointing	0	15	anointed	1	18	0<0,06
answering	1	30	answered	2	11	0,03<0,18
sinning	0	2	sinned	10	106	0<0,09
slaying	0	7	slain	5	123	0,<0,04
seeking	1	14	sought	2	12	0,07<0,17
obeying	0	3	obeyed	11	16	0<0,69
numbering	0	1	numbered	11	69	0<0,16
reading	0	3	read	10	27	0<0,37
writing	0	7	written	34	290	0<0,12
working	2	20	wrought	4	100	0,1>0,04
shutting	0	1	shut	7	29	0<0,24
shewing	0	15	shewed	7	61	0<0,11
receiving	1	5	received	8	89	0,2>0,09
walking	1	30	walked	5	25	0,03<0,2
putting	0	15	put	25	244	0<0,1
redeeming	0	3	redeemed	7	47	0<0,15
preaching	1	27	preached	1	24	0,04<0,042
saving	0	12	saved	5	56	0<0,09
delivering	0	3	delivered	9	142	0<0,06
departing	0	11	departed	3	36	0<0,08
laying	1	13	laid	8	99	0,077<0,08
moving	0	3	moved	24	47	0<0,51

З таблиці, в якій представлено фрагмент кількісного аналізу 53 пар, очевидно, що показник частоти вживання в заперечних висловлюваннях вищий для дієприкметників минулого часу в 47 парах з 53, що відповідає показнику співвідношення для всіх 214 проаналізованих пар і підтверджує наше припущення.

На другому етапі дослідження визначено відносну частоту вживання в заперечних висловлюваннях тих лексичних одиниць, які у тексті вжиті лише у формі Participle I або Participle II. Так, із 180 випадків вживань «безпарних» Participle I (наприклад, «belonging», «sighing», «unbelieving» та ін.) в тексті спостерігаємо лише 12 слововживань у заперечних висловлюваннях, що становить ~ 6,6 %. Із 870 випадків вживань «безпарних» Participle II (наприклад, «satisfied», «revealed», «tormented» та ін.) в тексті – 117 слововживань у заперечних висловлюваннях, що становить 13,4 %. Тож 6,6 % < 13,4 %, що також підтверджує наше припущення.

На третьому етапі дослідження визначено, що частка всіх 143 слововживань Participle I у заперечних висловлюваннях становить ~ 3,8 % від їх загальної кількості 3720 слововживань, а частка всіх 998 випадків Participle II у заперечних висловлюваннях становить ~ 10,5 % від їх загальної кількості 9532 слововживань.

При зіставленні отриманих на другому та третьому етапі дослідження відсоткових показників частки відповідних дієприкметників у заперечних висловлюваннях спостерігаємо незначні розбіжності: у випадках Participle I – 6,6 % ≠ 3,8 %, у випадках Participle II – 13,4% ≠ 10,5 %, що не суперечить нормі статистичного аналізу, оскільки при малій кількості випробувань (використаних на другому етапі) похибка зростає.

Проте, спостерігаємо закономірність при зіставленні показників Participle I та Participle II (6,6 : 13,4 та 3,8 : 10,5), що сформулюємо як висновок: дієприкметники минулого часу приблизно вдвічі частіше потрапляють у сферу дії заперечення, ніж дієприкметники теперішнього часу, що ґрунтовно підтверджує наше припущення.

Вважаємо доцільним подальше дослідження зв'язку категорії заперечення з іншими граматичними категоріями, зокрема визначення частоти вживання в сфері дії заперечення форм дієслів теперішнього та минулого часів.

Література:

1. Почепцов Г. Г. Избранные труды по лингвистике / Г. Г. Почепцов. – Винница : Нова Книга, 2013. – 560 с.
2. Quirk R. A Grammar of Contemporary English / R. Quirk, S. Greenbaum, G. Leech. – NY : Longman Group LTD, 1972. – 1120 p.
3. Трутяк І. Взаємозв'язок семантики дієслів і показників частоти їх вживання в заперечних висловлюваннях / І. П. Трутяк // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Серія «Філологія». Вип. 44. – Острого : Острозька академія, 2014. – С. 320–321.

Джерела ілюстративного матеріалу:

4. Strong's Exhaustive Concordance of the Bible. – Riverside Book and Bible House, Iowa Falls, 1985. – 1340 p.
5. The Bible New King James Version. Broadman & Holman Publishers, Nashville, Tennessee, 1985. – 2016 p.

УДК 811.111'42

С. Є. Устименко,

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ УХИЛЯННЯ ВІД ВІДПОВІДІ У КОНФЛІКТНО СПРЯМОВАНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ПОБУТОВОМУ ДИСКУРСІ

У статті розглядається комунікативна стратегія ухилення від відповіді у конфліктно спрямованому англomовному побутовому дискурсі. Досліджено вербальні та невербальні засоби реалізації комунікативних інтенцій адресата. Виявлено лексико-граматичні засоби організації стратегії ухилення та комунікативні тактики, які сприяють її реалізації.

Ключові слова: адресат, вербальний, комунікативна інтенція, невербальний, побутовий дискурс, стратегія, тактика, ухилення.

В статье рассматривается коммуникативная стратегия уклонения от ответа в конфликтном англоязычном бытовом дискурсе. Исследованы вербальные и невербальные способы реализации коммуникативных интенций адресата. Выявлены лексико-грамматические способы выражения стратегии уклонения и коммуникативные тактики, которые способствуют её реализации.

Ключевые слова: адресат, бытовой дискурс, вербальный, коммуникативная интенция, невербальный, стратегия, тактика, уклонение.

This paper deals with the evasion strategy in conflict-oriented modern English every day discourse. Verbal and non-verbal means of the realization of an addressee's communicative intentions are investigated. Lexico-grammatical means of the realization of the evasion strategy and the most popular communicative tactics of evasion are analyzed in this paper.

Key words: addressee, communicative intention, evasion, every day discourse, non-verbal, strategy, tactics, verbal.

У зв'язку з дискурсивним переворотом у системі сучасної лінгвістики вивчення дискурсивної компетенції адресата, зокрема у соціальній та побутовій сферах, становить особливий науковий інтерес. Розуміючи мову як соціальну форму мовленнєвої поведінки, необхідно враховувати вміння комунікантів конструювати дискурси та ефективно декодувати мовлення один одного. Мова вивчається як динамічна система, як «засіб вираження найрізноманітніших людських інтенцій крізь призму її функціонування у дискурсах різних типів» [3, с. 6].

Спілкування є невід'ємним аспектом життєдіяльності людини, важливою передумовою формування її як соціальної істоти, а також необхідною умовою існування суспільства. Запитання та відповідь позначають особливий напрям розумово-мовленнєвої діяльності людей, суб'єктів пізнання та спілкування, на здобуття точнішого, повнішого знання про об'єктивний світ і пошук нової інформації [9]. Зазвичай адресант задає питання задля заповнення інформаційної лакуни, перевірки точності інформації, з'ясування точки зору, встановлення смислу вчинків тощо. Але з деяких причин адресат порушує логічний для діалогічного мовлення змістовний та конструктивний зв'язок реплік та ухиляється від відповіді на запитання. Ухиляння, як мовленнєва дія, має місце як у кооперативно, так і у конфліктно спрямованому типах дискурсу.

Антропоцентрична парадигма сучасного мовознавства позначена зростанням інтересу лінгвістів до дослідження комунікативної стратегії ухиляння від відповіді, а саме, лінгвопрагматичних засобів її реалізації у відповідях на запитання [10; 12; 17], комунікативних засобів вираження стратегії ухиляння від прямої відповіді [7], комунікативно-прагматичних аспектів риторичних відповідей-реакцій [14] та питань-перепитувань [1].

У процесі реального спілкування люди вступають в систему соціальних відносин, заснованих на відмінностях у мотивах і цілях, на неспівпадінні очікувань і оцінок результату. Дисгармонійний розвиток міжособистісного спілкування може спровокувати комунікативний конфлікт [5; 13]. Вивчення факторів, що сприяють ефективній мовленнєвій інтеракції комунікантів, визначає **актуальність** цього дослідження.

Об'єктом дослідження є комунікативна стратегія ухиляння від відповіді у конфліктно спрямованому англomовному побутовому дискурсі.

Предмет дослідження становлять лексико-граматичні особливості реалізації стратегії ухиляння від відповіді у конфліктно спрямованому англomовному побутовому дискурсі та комунікативні тактики, які сприяють її реалізації.

Мета дослідження полягає у здійсненні аналізу мовних та немовних індикаторів комунікативної стратегії ухиляння адресата від відповіді та інтерпретації комунікативних інтенцій мовців у руслі конфронтативного спілкування в англomовному побутовому дискурсі.

Дослідження мовленнєвої поведінки учасників спілкування неодмінно торкається проблеми комунікативної стратегії як базисної конститутивної характеристики певного типу дискурсу [8; 11; 18], яка розглядається як оптимальна реалізація інтенцій мовця щодо досягнення конкретної мети спілкування, тобто контролю та вибору дієвих ходів спілкування та їх видозмінення у конкретній ситуації [2]. Успішна ситуація спілкування розвивається за сприятливим діалогічним сценарієм для усіх учасників при дотриманні ними всіх правил кооперативної взаємодії, що дозволяє комунікантам реалізувати свої комунікативні наміри у повному обсязі. Крайньою формою прояву негативної іллокуції є ситуація мовленнєвого конфлікту, що базується на механізмах різноспрямованої інтеракції: кожен із комунікантів свідомо діє на шкоду протилежній стороні, ексцелюючи свої дії відповідними вербальними та невербальними засобами. Конфліктний (конфронтативний, конфронтаційний) дискурс розуміється як мовна взаємодія комунікантів, іллокутивна домінанта якого є протистоянням або зіткненням комунікативних цілей учасників цілеспрямованої мовленнєвої діяльності, перлокуція якої характеризується наявністю негативних емоцій завдяки вербальному і невербальному впливу комунікантів один на одного [4; 15].

Спілкуючись на побутовому рівні, люди частіше вдаються до стратегії ухиляння від відповіді, тому що побутовий тип дискурсу характеризується спонтанністю, яскраво вираженою суб'єктивністю, порушеннями логіки та структурної оформленості висловлювань.

Через зіткнення світоглядних позицій членів родини та їхніх уявлень про життєві цінності конфліктні ситуації починають переважати у спілкуванні між комунікантами парентального дискурсу («батьки»–«діти»). Адресат може ухилятися від відповіді з метою зміни конфліктної теми задля успішності спілкування та «переведення його в кооперативну площину» [16, с. 216]:

(1) «I fail to see how marrying a brilliant Radcliffe girl constitutes rebellion.

She's not some crazy hippie».

«She's not many things.»

«What irks you most, that she's Catholic or poor?»

«What attracts you most?»

«I'm leaving».

«Don't go off half-cocked. I would only ask that you wait a bit.»

«Define «bit».

«Finish Law School. If it's real, it'll stand the test of time.»

«It is real, but why should I put it through a test?»

«I'm asking you.»

«You're commanding me!» (Love story).

Агресія сина вербально передається через уїдливе питання («*What irks you most, that she's Catholic or poor?*»), що містить дієслово каузативної семантики (*to irk* – *дратувати*). Через надмір негативних емоцій син намагається втягнути батька у вербальну суперечку та провокує конфлікт. Для нейтралізації конфлікту батько ухиляється від відповіді та не підтримує конфронтативно налаштовану лінію поведінки сина. Батько вживає дієслово позитивної оцінки (*to attract* – *приваблювати*) та тактично апелює до здорового глузду сина з метою відмовити його від одруження з дівчиною, яку він кохає, тобто намагається переконати сина схилитися до іншої точки зору. Син не бажає підкорюватися волі батька: контратакує («*I'm leaving*»). Батько вмовляє сина закінчити навчання та перевірити почуття до дівчини. Син вимагає пояснювальної

відповіді у вигляді спеціального питання («*why should I put it through a test?*») та батько ухиляється від відповіді, концентруючи увагу на тому, що це його прохання («*I'm asking you*»). Однак для сина вирішальною для сприйняття репліки батька є інтонація, яка дозволяє синові інтерпретувати висловлення батька як наказ («*You're commanding me!*»). У результаті комунікативна дистанція між батьком та сином збільшується, що веде до збереження конфліктних стосунків між ними.

Питання-ухиляння використовуються в спілкуванні, що тільки має ознаки конфліктобезпечності, для того, щоб уникнути відповідальності за вимовлене та дистанціюватись від неприємної теми розмови:

(2) «*This isn't about you, Larry – or you, either, Mom. This is between me and my father, so leave us alone for one goddam minute!*»

She turns back to her father.

«How about you, Dad. Do you want me to leave?»

«Up to you.»

«Dad... I'm asking. Am I welcome here?»

«Jesus -- you're here, aren't you? What d'you want?»

«I want to know! Do you want me here? Do you love me, Dad? I want to know.

The question's out, and she's totally exposed now – and the silence that follows breaks her heart. She nods toward his hearing aid. Her voice is close to a whisper, thick with tears.

«I feel like...»

He can't finish it.

«What, Dad? You feel like what?»

«I feel like I don't have a daughter anymore» (Angel eyes).

Розмова відбувається між батьком та донькою. Через давню образу на доньку, яка заявила на нього в поліцію за побиття матері, батько уникає спілкування з нею. На запитання доньки чи хоче він, щоб вона залишила його дім («*How about you, Dad. Do you want me to leave?*»), батько не відповідає на загальне питання, що передбачає однозначну відповідь «так» чи «ні», тобто уникає прямої відповіді. Комунікативна інтенція батька – завершити неприємну для нього розмову та перекласти прийняття рішення на доньку («*Up to you*»). Впродовж розмови батько змінює тактику демонстрації образи на тактику обурення. На запитання чи радий він бачити доньку, батько вживає вигук («*Jesus*»), розділове запитання («*you're here, aren't you?*») та спеціальне запитання («*What d'you want?*»), що вказує на його роздратований стан та бажання скоріше завершити неприємну бесіду. Донька вимагає прямих однозначних відповідей на запитання («*Do you want me here? Do you love me, Dad?*»), але батько експлікує сумнів силентіальною поведінкою, котра лексично відобразилась у номінації («*the silence that follows*») та графічно у вигляді трьох крапок («*I feel like...*»), що вказує на бажання мовця обдумати свій мовленнєвий хід.

У межах маритального дискурсу ухильні відповіді надаються з метою введення нової теми для обговорення:

(3) «*Great idea. Picnic tables, crepe paper, balloons... You at the barbecue... Oh, George...*»

«What don't you like about that?»

«Why have you been acting so crazy since the moment Annie told you she was getting married?»

«I haven't been acting crazy. I've simply been acting like any normal, red-blooded, American dad.»

«Normal? Uh-huh. Okay. Falling into the MacKenzie's pool. Suggesting «The Steak Pit» as a wedding reception. Oh, watching «America's Most Wanted» every night looking for Brian's face, and now this picnic scenario? George, a wedding is a big deal. Everybody seems to understand this but you. And as a matter of fact, now don't go nuts when I tell you this, but when Brian's Mom called with their list, she suggested that they might just want to pitch in and help with the cost of the wedding» (Father of the Bride).

Адресат-дружина уникає прямої відповіді на запитання чоловіка (Джорджа) з приводу його ідеї щодо організації весілля доньки («*What don't you like about that?*»). Дружина змінює тему розмови з організаційних моментів весілля на обговорення неадекватної поведінки чоловіка у зв'язку з цією подією («*Why have you been acting so crazy since the moment Annie told you she was getting married?*»), а саме докоряючи його за неправильність вчинків. Докір значною мірою виражає специфіку конфронтаційної поведінки та характеризує ілюктивну мету як конфліктну, неприйнятну з точки зору соціального характеру взаємин комунікантів [19]. Запитання адресата не розраховане на відповідь, бо відповідь вже конденсована в самому запитанні: «*you have been acting so crazy since the moment Annie told you she was getting married*». Репліка-реакція адресата містить слово-інтенсифікатор «*so*», що відноситься до лексичних засобів вираження емоцій, та у поєднанні з лексемою «*crazy*» з базисною семантикою негативної оцінності демонструє емоцію незадоволення. Адресат реагує миттєво, він починає виправдовуватися («*I haven't been acting crazy. I've simply been acting like any normal, red-blooded, American dad*»). Прагматична інтерпретація комунікативного ходу адресата демонструє розходження партнерів у розумінні й оцінці ситуації. Адресат апелює до здорового глузду адресанта («*George, a wedding is a big deal. Everybody seems to understand this but you*»), що в результаті має призвести до зміни його поглядів та думок і модифікації поведінки.

Адресат може давати ухильні відповіді з метою уникнути обговорення компрометуючих тем та відвернути увагу від них через тактику ігнорування змісту питання:

(5) *Elliot walks from behind the partially closed door to an off-screen medicine cabinet.*

HANNAH: (following Elliot and gesturing, talking to his back) Well, what is it then? What? Eh, what's come between us? How have I alienated you?

ELLIOT: (taking a bottle of aspirin from the cabinet and walking back to the sink, gesturing) Hannah, my head is throbbing.

HANNAH: (gesturing) You never want to talk about it. I... Every time I bring it up, you-you change the subject. What is it? Do you... We're communicating less and less. You sleep with me less and less.

ELLIOT: (*angrily turning to Hannah and pointing as she shouts*) *Hannah, I am very mixed up! Now please!*
 HANNAH: (*gesturing*) *Well, what do you do? Do-do-do you talk to Holly, or Lee, or what? Do you, do you, do you phone them?*
 ELLIOT: (*whirling around to face Hannah, snapping*) *Leave me alone, can you?! (Hannah and her sisters).*

Чоловік (Еліот) навмисно уникає відповіді на ініціальні репліки дружини (Ханни) («*Well, what is it then? What? Eh, what's come between us? How have I alienated you?*», «*Well, what do you do? Do-do-do you talk to Holly, or Lee, or what? Do you, do you, do you phone them?*»), яка благає його пояснити стан справ у сім'ї. Чоловік ігнорує зміст усіх питань жінки та спирається на те, що в нього розколюється голова («*Hannah, my head is throbbing*»), аби відволікти увагу адресанта від вирішення шлюбних проблем. Спілкування між чоловіком та жінкою є конфліктно зарядженим з боку адресата (*angrily turning to Hannah*), який не готовий з'ясовувати стосунки та не налаштований на кооперативний перебіг спілкування. Чоловік наказує залишити його в спокої («*Leave me alone, can you?!*»), що реалізується питально-окличним реченням, яке має відповідне емоційно-експресивне забарвлення. Ухилення тільки погіршує стосунки між подружжям, що призводить до припинення комунікації.

У родинно-побутовій сфері стратегія ухилення та відхилення від теми розмови з наміром свідомого підвищення емоційної напруженості діалогу може спровокувати конфліктну ситуацію:

(4) «*And so is your mother-in-law. All right. Everybody out. Out. Give the bride a moment.*»
 «No way»
 «What?»
 «What is that?»
 «What?»
 «Where's your bridesmaid's dress?»
 «Oh, I gave it to Ruby's daughter. She works at Hooters. She was thrilled.»
 <...>
 «Take off that white dress right now or I'll take it off for you.»
 «Don't you tell me what to do!» (Monster-in-Law).

Значення мовних висловлювань, які продукуються в ході комунікації, можна зрозуміти, лише врахувавши всі чинники ситуативного контексту [6, с. 209]. У наведеному прикладі мовленнєва взаємодія відбувається між адресантом (невістка) та адресатом (свекруха). Ситуативний контекст є таким: наречена готується до весілля, надягає білу весільну сукню, у кімнату заходить її свекруха також у білій сукні. Психологічний портрет адресата – «свекруха-власниця», яка явно виражає антипатію до адресанта та намагається зірвати весілля, що свідчить про високе емоційне напруження діалогу. Серед респонсивних ходів свекрухи переважає ігнорувальна реакція на запитання невістки. Адресат, реагуючи на прямий запит інформації адресантом за допомогою спеціального запитання «*What is that?*», уникає пояснювальної відповіді. Конфліктна спрямованість діалогу підсилюється спеціальним «*What*»-запитанням, яке адресат використовує два рази, що призводить до нівелювання їх значущості. Адресат уникає відповіді на запитання мовця шляхом уникнення коментування, що спричиняє передумову комунікативної конфліктної ситуації.

Ухилення адресата від відповіді на питання, що реалізується тактикою вибачення, у ситуації конфлікту здійснюється тоді, коли є підстави вважати, що подальший розвиток подій буде сприятливим для нього та приведе до нейтралізації конфлікту:

(6) «*The last message said I JUST WANT YOU TO THINK ABOUT WHAT YOU DID. DON'T YOU HAVE A SINGLE REGRET? To me, that implies I did something – arrested someone, testified against someone – when I was a detective for Seattle.*»
Her voice fell to a whisper. «You were on the force a lot of years. Surely there's a case or two that stands out in your mind.»
Roy shook his head. «Do you think I haven't thought about that? You've seen me read through my files and notes, going all the way back to my first year on the force, and there's nothing.»
«I don't know... You haven't talked to me. You block me out.»
«I'm protecting you.»
«Don't!» she cried with barely controlled anger. «I need to know – I have to know. Don't you see what this is doing to me?»
Roy leaned forward then, bracing his elbows against the desk.
«I'm sorry.» he whispered. «I've wracked my brain and I can't think of anyone who'd come after me like this» (Macomber, p.18).

Дискурсивна діяльність жінки-адресанта є емоційно зарядженою. Жінка поглиблює конфлікт тактикою вимоги відповіді на запитання щодо очевидних фактів («*Don't you see what this is doing to me?*»), але чоловік ігнорує вербальну агресію дружини. На прагматичному рівні вербальним засобом реалізації цієї тактики є експресив «*I'm sorry*», після чого адресат вдається до виправдання («*I've wracked my brain and I can't think of anyone who'd come after me like this*»), що свідчить про такі комунікативні наміри адресата, як визнання своєї провини, заспокоєння дружини та небажання розвивати конфлікт. Чоловік нейтралізує агресивний тон дружини (*she cried with barely controlled anger*) інтонацією заспокоєння (*he whispered*), що націлена на гармонізацію міжособистісної інтеракції.

Отримані результати дали змогу виявити, що стратегія ухилення адресата від прямої відповіді є практичним способом реалізації адресатом таких комунікативних інтенцій у конфліктній ситуації побутового дискурсу, як завершення та нейтралізація конфліктної взаємодії, зняття з себе відповідальності, уникнення передачі комунікативно значущої інформації та гармонізації міжособистісної інтеракції, які успішно втілюються вербальними та невербальними засобами.

Таким чином, стратегія ухилення представляє собою **перспективний** матеріал для подальшого вивчення адресантно-адресатної взаємодії комунікантів. Дослідження закономірностей взаємодії вербальних та невербальних компонентів комунікації під впливом гендерних суб'єктивних стереотипів та упереджень адресанта та адресата у різних типах англomовного побутового дискурсу постає актуальною науковою розвідкою.

Література:

1. Аведова Р. П. Вопрос-переспрос как реактивная реплика в англоязычном диалогическом единстве: функционально-семантический и прагматический аспекты: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Рената Петровна Аведова. – Ростов-на-Дону, 2008. – 23 с.
2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики. / Ф.С. Бацевич. – [2-ге вид. доп.]. – К. : Видавничий центр «Академія», 2009. – 376 с.
3. Безугла Л. Р. Лінгвопрагматика дискримінації у публіцистичному дискурсі: монографія / Л. Р. Безугла, І. О. Романченко. – Харків : ФОП Лисенко І. Б., 2013. – 182 с.
4. Белоус Н. А. Прагматическая реализация коммуникативных стратегий в конфликтном дискурсе [Электронный ресурс] // Н. А. Белоус // Мир лингвистики и коммуникации: электрон. науч. журн. – 2006. – № 4. Режим доступа к журналу : http://tverlingua.by.ru/archive/005/5_3_1.htm
5. Волкова О. С. Прагматические особенности межличностного общения в коммуникативной ситуации «бытовой конфликт» (на материале английского языка): автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Ольга Сергеевна Головаш. – Волгоград, 2009. – 22 с.
6. Гавриш М. М. Невербальна поведінка в ситуаціях соціального і ситуативного домінування / М. М. Гавриш // Мова і суспільство: зб. наук. праць. – Випуск 1. – Л. : Видавництво Львівського університету ім. І. Франка. – 2010. – С. 208–215.
7. Головаш Л. Б. Коммуникативные средства выражения стратегии уклонения от прямого ответа: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.19 / Лариса Борисовна Головаш. – Кемерово : 2008. – 18 с.
8. Иссерс О.С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи. Изд. 5-е. / О.С. Иссерс. – М. : Издательство ЛКИ, 2008. – 288 с.
9. Карамішева Н. В. Логіка (теоретична і прикладна): навч. посіб. / Н. В. Карамішева. – К. : Знання, 2011. – 455 с.
10. Місягіна І. М. Стратегія ухильності у відповідях на запитання в сучасному англomовному художньому дискурсі: дис... канд. филол. наук: 10.02.04 / Місягіна Ірина Михайлівна. – Львів, 2010. – 219 с.
11. Пастернак Т. А. Комунікативні стратегії і тактики дискурсу «співбесіда при прийомі на роботу» / Т. А. Пастернак // Studia Linguistica: зб. наук. пр. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. – Вип. 5. – Ч. 2. – С. 363–367.
12. Пономаренко О.В. Лінгвопрагматичні засоби вираження ухильності в сучасному італійському політичному дискурсі: дис... канд. филол. наук: 10.02.05 / Ольга Володимирівна Пономаренко; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2004. – 18 с.
13. Сейранян М. Ю. Конфликтный дискурс: социолнгвистический и прагматический аспекты: [монография] / М. Ю. Сейранян. – М. : Издательство «Прометей», 2012. – 96 с.
14. Скородумова Е. А. Коммуникативно-прагматические особенности риторических вопросов-реакций: дис... канд. филол. наук: 10.02.19 / Елена Андреевна Скородумова. – Челябинск, 2010. – 177 с.
15. Скрібіцька Л. І. Конфліктологія / Л. І. Скрібіцька. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 384 с.
16. Солощук Л. В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англomовному дискурсі: [монографія] / Л. В. Солощук. – Харків : Константа, 2006. – 300 с.
17. Черкашин С. В. Прийоми мовленнєвої реалізації тактики ухилення від відповіді на запитання в німецькомовному політичному інтерв'ю (за матеріалами журналу «Der Spiegel») / С. В. Черкашин // Семантика мови і тексту: матеріали XI наук.-практ. конф., 26-28 верес. 2012 р. / Прикарпат. нац. ун-т імені В. Стефаника. – Івано-Франківськ, 2012. – С. 667–670.
18. Gumperz J. J. Discourse Strategies / J. John Gumperz. Cambridge University Press, 1982. – 225 p. – (Studies in Interactional Sociolinguistics, vol. 1).
19. Leech G. Principles of Pragmatics / G. Leech. – London, 1983. – 250 p.

Джерела ілюстративного матеріалу:

1. Angel eyes [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imsdb.com/scripts/Angel-Eyes.html>
2. Father of the Bride. – Screenplay by Frances Goodrich and Albert Hackett. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.script-o-rama.com/movie_scripts/f/father-of-the-bride-script.html
3. Hannah and her sisters. – Screenplay by Woody Allen. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imsdb.com/scripts/Hannah-and-Her-Sisters.html>
4. Love story [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.script-o-rama.com/movie_scripts/l/love-story-script-transcript.html
5. Macomber D. 50 Harbor Street (Cedar Cover). – Mira, 2005. – 384 p.
6. Monster-in-law. – Screenplay by Anya Kochoff. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.script-o-rama.com/movie_scripts/m/monster-in-law-script-transcript.html

УДК 811.112.2'373.612.2

Н. Г. Ходаковська,

Київський національний лінгвістичний університет, м. Київ

МЕТАФОРА У ПОЕЗІЇ ГЕНРІХА ГЕЙНЕ (НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРНИКА «КНИГА ПІСЕНЬ»)

Статтю присвячено дослідженню метафори, одного із найпоширеніших тропів, що виникає в результаті вживання слова в переносному значенні за схожістю означуваного предмета з іншим. У статті проведено аналіз видів метафори в збірнику «Книга пісень».

Ключові слова: метафора, поетична метафора, поезія, поетична мова.

Статья посвящена исследованию метафоры, одного из самых распространённых тропов, который появляется вследствие употребления слова в переносном значении по сходству предмета с другим. В статье проведён анализ видов метафоры в сборнике «Книга песен».

Ключевые слова: метафора, поэтическая метафора, поэзия, поэтический язык.

The article deals with metaphors, one of the most common tropes, which appears due to the use of the word in a figurative sense of the similarity of the object to another. The article presents an analysis of the types of metaphors in the collection «The Book of Songs».

Key words: metaphor, poetic metaphor, poetry, poetic language.

Постановка наукової проблеми. Вчення про метафору має довгу історію, однак науковий інтерес до неї не втрачається і сьогодні. В німецькій мові існують засоби, які використовуються для створення образів, для створення нових